

Analyse:

Sommerferietid er fritidsjobtid – også hos købmændene

Resumé

Unge medarbejdere er en afgørende ressource mange steder i dagligvarehandlen. Det betyder omvendt også, at mange unge får deres første erfaringer og dannelse på det voksne arbejdsmarked hos den lokale købmand.

For mange unge er sommerferietiden også arbejdstid. Turismen skaber en del arbejdspladser til netop de unge – og det gælder faktisk også i dagligvarehandlen: I gennemsnit er der cirka 1.000 flere unge medarbejdere i dagligvarehandlen i tredje kvartal end i andet kvartal.

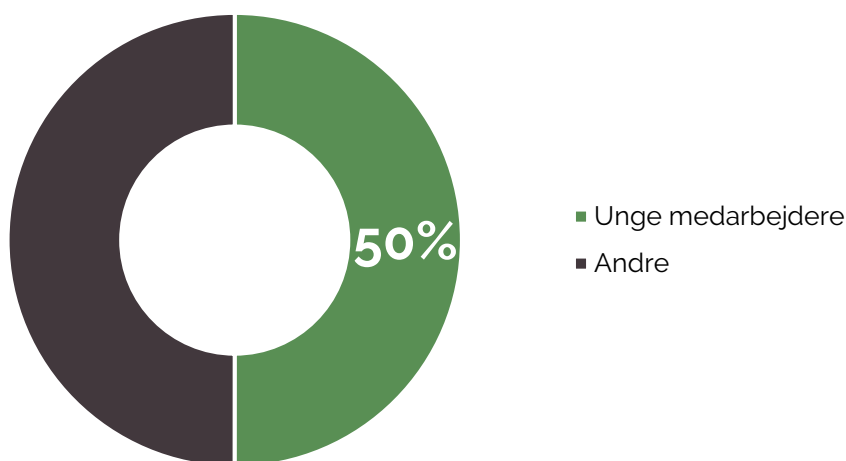
Og denne sommerferieeffekt på unges job i dagligvarehandlen er størst i områderne uden for de største byer. I f.eks. Vestjylland stiger antallet af unge medarbejdere i handelslivet i gennemsnit med over fire pct., hver gang kalenderen skifter fra andet til tredje kvartal. I Nordjylland stiger den med ca. 3,9 pct.

Med andre ord: Mange sommerferiegæster – herunder ikke mindst de udenlandske turister – kommer til at møde danske unge, når de på sommerhusturen handler hos den lokale købmand.

Dagligvarehandlen er indgangen til arbejdsmarkedet for mange unge

Når mange danskere tænker tilbage på deres allerførste erfaringer på det rigtige arbejdsmarked, tænker de på en oplevelse i en købmand. Unge medarbejdere fylder nemlig godt i dagligvarehandlen. Fritidsjobbet hos en købmand er med andre ord den naturlige indgang til arbejdsmarkedet for mange unge.

Andel unge medarbejdere i danske supermarkeder m.v., 2022K4

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: KAS300 og egne beregninger.

Note: Der er taget udgangspunkt i branchekode "47001 Supermarkeder m.v.". "Unge medarbejdere" er her defineret som summen af beskæftigede i aldersgrupperne "under 16 år" og "16-19 år". Figuren viser data for 2022K4, der i skrivende stund er de seneste tal i den anvendte statistik. Der findes nyere tal – f.eks. i Danmarks Statistik, Statistikbanken: LBESK61 – der dog ikke er tilstrækkelig præcise på brancheniveau.

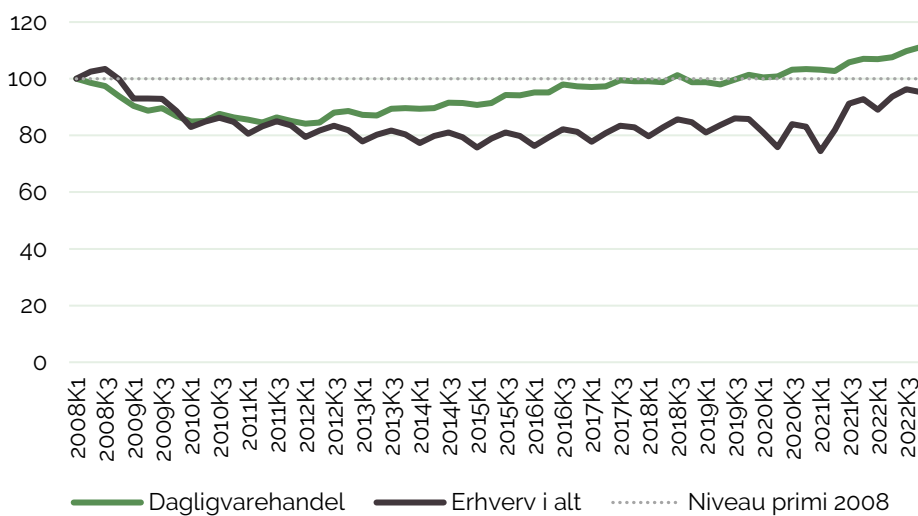
I slutningen af 2022 udgjorde unge medarbejderne således cirka halvdelen af alle de beskæftigede i den danske dagligvarehandel. På arbejdsmarkedet generelt var det sammenlignelige tal i samme periode lige knapt syv procent.

Sommerferien er højtid for fritidsjob – også hos mange købmænd

Mange unge bruger sommerferien til at finde det første job, og der er flere brancher – ikke mindst inden for turismeerhverv – hvor sæsonjobs er meget udbredte. Kigger man nærmere på ungdomsbeskæftigelsen generelt er det tydeligt, at tredje kvartal er højsæsonen – også

selvom færre unge i dag har et fritidsjob. Når indgangen til rutsjebanerne skal bemandes, træder de unge stadig til.

Udviklingen i unges beskæftigelse (2008K1 = 100)

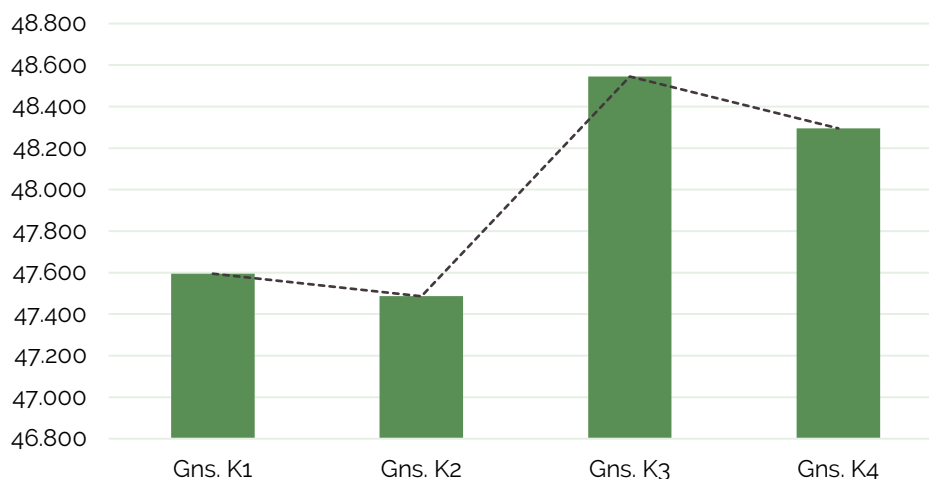

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: KAS300 og egne beregninger.

Note: Se note til ovenstående figur.

Selvom sæsoneffekten ikke er helt så stor, gælder det faktisk også for dagligvarehandlen. Også her er tredje kvartal højsæson for ungdomsbeskæftigelsen. I perioden 2008-2022 beskæftigede de danske dagligvarebutikker i gennemsnit ca. 48.500 unge medarbejdere i tredje kvartal – det er ca. 1.000 mere end gennemsnittet for andet kvartalene i samme periode.

Gennemsnitlig ungdomsbeskæftigelse i supermarkeder pr. kvartal, 2008-2022

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: KAS300 og egne beregninger.

Note: Se note til ovenstående figurer.

Denne effekt må ikke mindst tilskrives turismen i områder uden for de større byer. Her findes nemlig en del dagligvarebutikker, der primært eller alene har åbent i feriesæsonen – eller som skalerer betydeligt op i feriesæsonen. I gennemsnit steg de unges beskæftigelse i dagligvarehandlen som helhed med cirka 2,2 pct. hver eneste gang kalenderen skiftede fra andet til tredje kvartal i hele perioden 2008 til 2022.

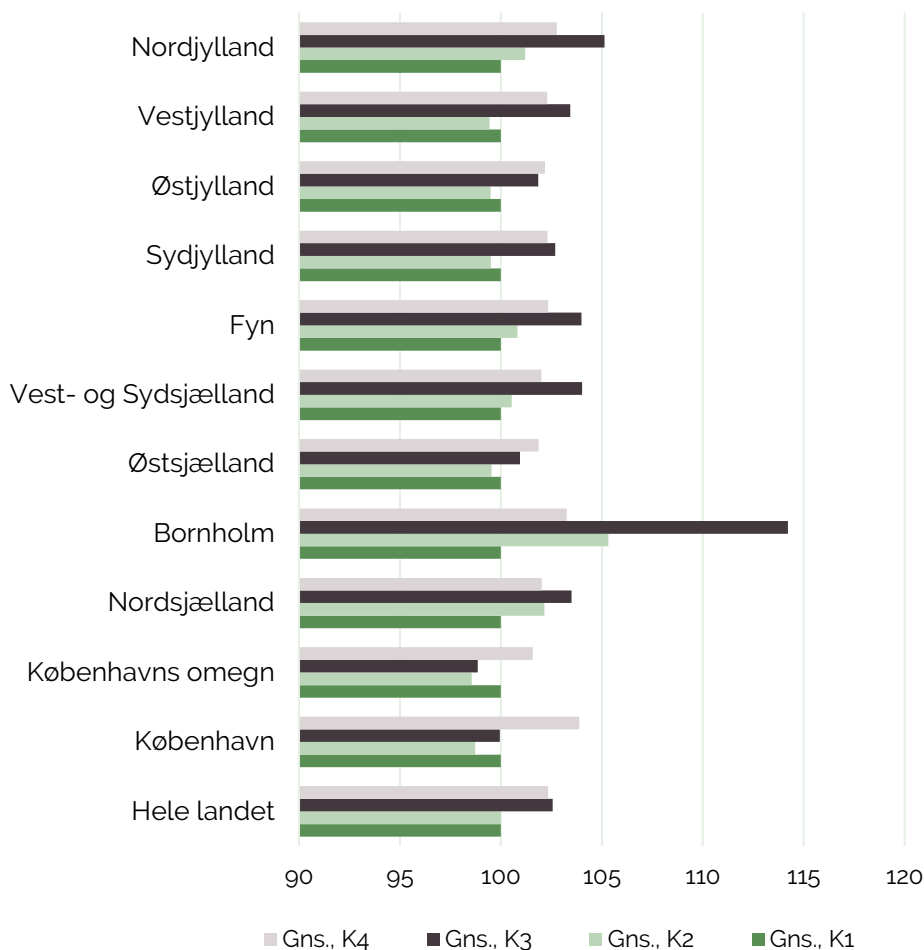
Sommerferieeffekten på de unges beskæftigelse inden for handel er størst i Jylland og på Bornholm

Sommerferieeffekten på de unges beskæftigelse i dagligvarehandlen og i handelslivet generelt er dog langt fra ensartet i hele landet. I nogle områder af Danmark er der nemlig stort set ingen sommerferieeffekt på ungdomsbeskæftigelsen i handelslivet. Det er således billedet i det københavnske, øst- og nordsjællandske.

I andre dele af landet er effekten omvendt meget tydelig. På Bornholm steg antallet af unge medarbejdere inden for handel i gennemsnit med næsten 8,5 pct., fra andet til tredje kvartal i årene 2008 til 2022. Til gengæld var det absolutte antallet mere begrænset, hvilket matematisk kan forklare det store, procentuelle udsving.

Den forklaring kan dog ikke bruges, når man kigger på f.eks. Vest- og Sydsjælland, Fyn, Syddjylland eller – i særlig grad – Nord- og Vestjylland.

Gennemsnitlig ungdomsbeskæftigelse inden for handel pr. kvartal, 2008-2022, fordelt efter landsdele)

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: KAS301 og egne beregninger.

Note: Figuren dækker over branchekoden "G Handel" og dækker således bredere end blot dagligvarehandlen. $K1_{\text{gennemsnit}} = 100$.

I disse landsdele er sommerferieeffekten på de unges beskæftigelse inden for handelslivet – og herunder også i dagligvarehandlen – ganske stor. I Vestjylland steg antallet af unge medarbejdere i gennemsnit med over fire procent fra andet til tredje kvartal i årene 2008 til 2022. Noget af effekten kan muligvis tilskrives, at der i forbindelse med skoleskift mm. ansættes nye medarbejdere i tredje kvartal, inden de ældre medarbejdere stopper. Men denne effekt er sandsynligvis begrænset, da den i så fald ville gøre sig gældende i alle områder – herunder også f.eks. hovedstadsområdet, hvor sommerferieeffekten er yderst begrænset.

DSK MENER

Et fritidsjob er for mange unge den naturlige indgang til arbejdsmarkedet – og for rigtig mange er det noget, der sker hos den lokale købmænd. Fritidsjobbet er ikke kun vigtigt for arbejdsmarkedet; det er også noget, der er med til at danne de unge til at begå sig i den mere voksne verden. Det er sundt for unge at have et fritidsjob.

Derfor er det også vigtigt at skabe de bedste rammer for, at unge får nem adgang til arbejdsmarkedet – ikke mindst i yderområderne. For DSK er det vigtigt, at reglerne for ansættelse af medarbejdere – herunder de yngste ansatte – er logiske og lette at forstå. Også i en travl hverdag for en selvstændig erhvervsdrivende.

Derfor foreslår DSK, at

- der formuleres nye og tidssvarende regler så unge – stadig skolesøgende – må varetage flere arbejdsfunktioner
- der gennemføres en forenkling og bedre vejledning om reglerne for unges arbejde; dette kræver også, at der kigges på EU-reglerne på området.
- der skabes bedre rammer for motivation for børn og unge til at tage et fritidsjob – herunder afskaffelse af arbejdsmarkedsbidraget for personer under 18 år.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i juli 2024 af analysechef Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.